

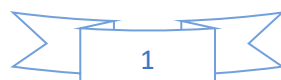
Christian Nissen Spangshus

Aline tipoldeforældre

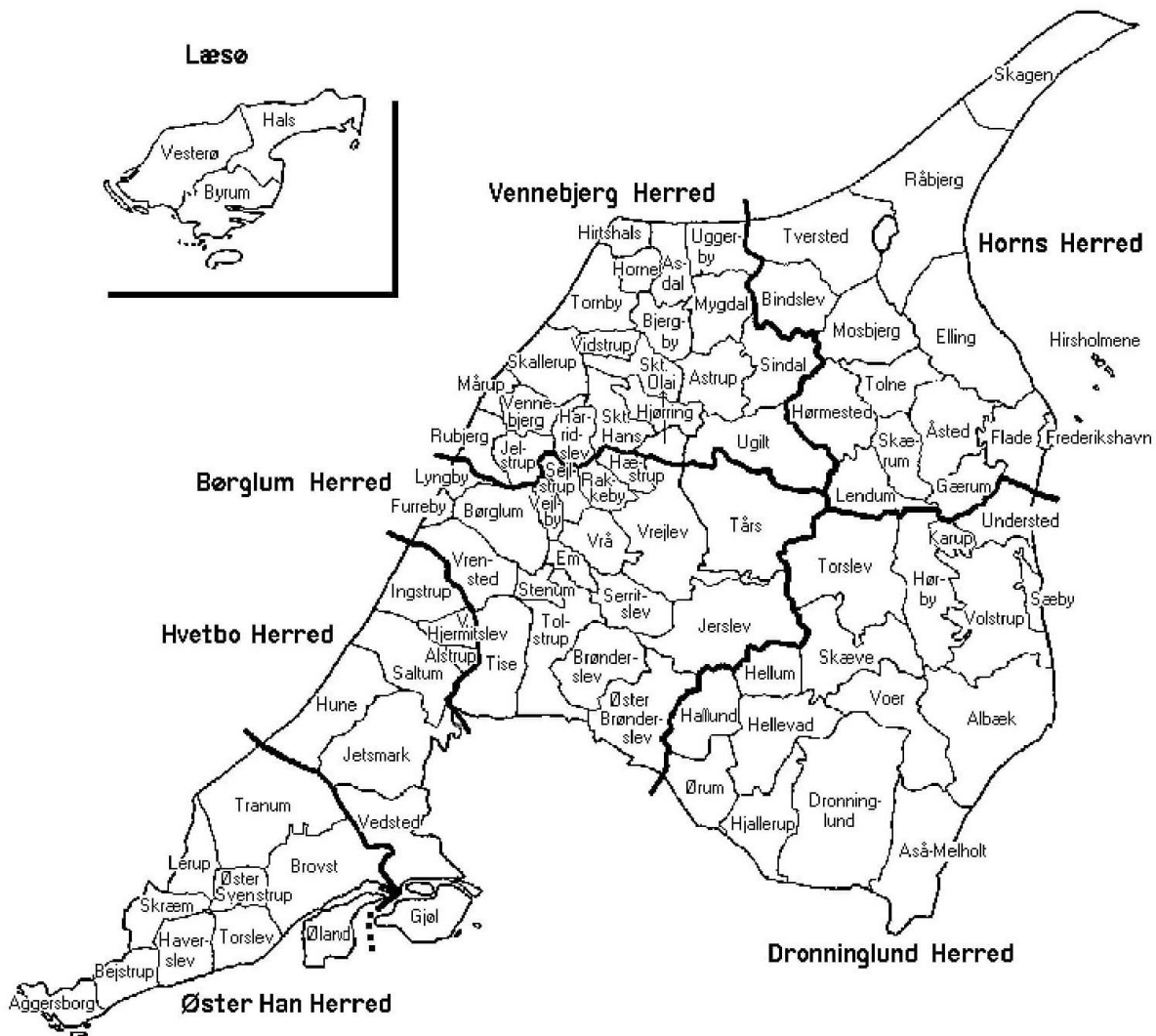
og deres søskende, nærmeste aner og efterslægt

Kapitel 1

Holstebro 2020

Min mors familie er i høj grad knyttet til Sønderjylland, mens min fars nærmeste forfædre udelukkende er knyttet til Vendsyssel. Jeg er således en blanding af en vendelbo og en sønderjyde. Vendsyssel tegner sig for den skandinaviske del af min DNA-profil, mens Slesvig og Ditmarsken bidrager til den største del af profilen, nemlig den nordvesteuropæisk/britiske del.

Hjørring amt i Vendsyssel med herreder (7 incl. Læsø) og sogne. Det vil bemærkes, at de fleste af de sogne, der nævnes i denne beretning, er beliggende sammen, vest og nordvest for købstaden Frederikshavn, nemlig Flade, Gærum, Åsted og Elling. En undtagelse er Bindslev mod nordvest.

Christen Thøgersen og Mette Kirstine Nielsdatter

samt deres familie – og lidt om Vendsyssel

Min tipoldefar, min farfars farfar, **Christen Thøgersen**, blev født den 11.marts 1820 i Flade sogn, Horns herred, Hjørring amt. Hjemmet var gården Tøttenborg.

I hans slægt var det en tradition, at mandlige medlemmer bar navnet Thøger, enten som fornavn eller patronym (fadersnavn: Thøgersen) eller begge dele. Traditionen kendes fra min oldefar **Thøger Christensen** (1847-1893), bagud til hans far, den her omtalte **Christen Thøgersen**, dennes far **Thøger Thøgersen** (1789-1866), gift med **Mette Marie Christensdatter** (1778-1862) og helt tilbage til min ane i 10.generation: **Palle Thøgersen** (1569-1631).

Fra og med min farfar, Theodor Christian Christensen, blev brugen af patronym opgivet, således at Christensen blev det faste efternavn, og samtidig sluttede den konsekvente brug af navnet Thøger.

Flade sogn har tilsyneladende været hjem sogn for "Thøger-familien" helt tilbage til middelalderen.

Gården(e) Tøttenborg (Tottenborg) lå i sognets vestlige del og havde i 1816 bl.a. matr.nr. 7. Mod nord lå gårdene Dahl (bl.a. matr.5a) og mod syd Fladberg (matr.8a).

Nordvest for Dahl lå sognets fælles hede og nord for Dahl lå herregården Knivholt.

Nu er adressen på Tøttenborg Flade Kirkevej 16 (Nu matr.nr. 7a).

Christens farfar boede på en gård i Dahl, og hans far var født der.

Vigtige ejendomme og lokaliteter i slægten er således Tøttenborg, Dahl og desuden Donbæk (Donbech), indtil 1954 i Gærum sogn, siden i Flade sogn,

samt Bechmann. Donbæk lå syd for Fladberg og syd for præstegården i Flade. Adressen på gården Sdr.Donbæk er nu: Sdr. Vrangbækvej 95.

Ved folketællingen for Flade sogn i 1845 boede Christen Thøgersen i Tøttenborg (Tollenborg, en gård). Udover ham selv er her registreret hans far, Thøger Thøgersen, hans mor, Mette Marie Christensdatter, samt hans søster Caroline, f.1826.

Mens Christens far således kom fra Flade sogn, var hans mor Mette Maries far, **Christen Nielsen**, fra Bindslev sogn. Selv var hun dog iflg. folketælling Flade 1845 født i Skisby i Sct.Olai Sogn ved Hjørring.

Mellegård:

I 1870 er Christen i folketællingen registreret som boende i Åsted sogn, Horns herred (det vestlige nabosogn til Flade). Han er da 49 år. Hans efternavn staves: Tygersen. Han er landmand og gårdens navn opgives som Mellegård (kan være Mellemgård el. Mellergård el. Melgård, formentlig i Bechmann). Samtidig registreres hustruen **Mette Kjerstine Nielsen** samt to sønner og to døtre: **Thøger Christian Christensen** (min oldefar), Carl Julius, Christine og Hansine. Alle børn fik efternavnet Christensen, hvilket viser, at skikken med fadersnavne blev efterfulgt så sent som i 1865 hvor Carl Julius blev født.

Også ved folketællingen 1890 nævnes han som bosat på Mellegård i Åsted sogn sammen med sin hustru samt med to plejebørn: Elna Christine Christensen (f.1874 i Frederikshavn) og Peter Vilhelm Christensen (f. 1882 i Frederikshavn), vel adoptivbørn, **hvis** de begge hedder Christensen efter hans fornavn. Ang. gårdens navn: Også ved sønnen Carl Julius' fødsel i 1865 nævner kirkebogen gårdens navn som Mellegård.

Vielsen:

Christen blev viet den 12.okt. 1849 i Elling kirke til **Mette Kirstine Nielsdatter** (1821-1890).

Et vidne ved vielsen er Thøger Tøttenborg af Flade sogn. Det kan kun være hans far Thøger, der her nævnes med stedets/gårdens navn i stedet for fadersnavnet Thøgersen.

Bangsminde:

Som opholdssted nævnes for begge parter: Bangsmindehus. Den 4.jan. 1852 nævnes Christen som fadder ved en dåb (Johannes Lützen) i Elling kirke og her også med adressen Bangsmindehus. Om denne adresse minder nu Bangsmindevej nord for den gamle landsby Elling. Her ligger gården Lille Bangsminde.

Min tipoldemors forældre:

Mette Kirstine var datter af: **Niels Jacobsen** (1779-1866) og **Johanne Thomasdatter** (1788-1859). Niels Jacobsen var af Lundmand-familien fra Torslev sogn. Johanne Thomasdatter var af Calmer-slægten fra Åsted sogn. Denne slægt var knyttet til Calmer-gården i bebyggelsen Bechmann og kan føres mange generationer tilbage.

Ribberholt:

Et andet stednavn fra Åsted sogn: Ribberholt (Riberholt) bæres som slægtsnavn af Johannes tipoldemor, **Cathrine Ribberholt**, gift med **Søren Calmer**, og hendes forfædre. Her boede Christen Thøgersen omkring 1880.

Christen Thøgersens søskende:

Thøger Thøgersen og Mette Marie Christensdatter fik 9 børn.

Ældst var Inger Thøgersdatter, f. 9.7.1809 i landsbyen Sønder Bindslev i Bindslev sogn (Horns herred).

Herefter fulgte Karen Thøgersdatter (f.20.9.1811 i Sønder Bindslev). Barnet døde som toårig d. 19.8.1813.

Næstefter Karen Thøgersdatter (1814-1833) – opkaldt efter den netop afdøde søster, en skik der var ganske almindelig, når børnene døde som små, hvilket jo desværre ofte skete på den tid. Karen døbt i Bindslev kirke d. 24.3.1814.

Det fjerde barn var Maren Thøgersdatter (1816-1890).

Den 3.okt.1818 fødtes Christen Thøgersen på Tøttenborg i Flade sogn. Drengen døde dog et halvt år efter, d. 6.april 1819.

Den 11.marts 1820 fødtes på ny et drengbarn, der ved dåben blev opkaldt efter sin nylig afdøde bror og derfor fik navnet Christen Thøgersen – dvs. min tipoldefar.

Det næste barn født på Tøttenborg var Søren Peter Thøgersen (1823-1889). Søren Peter deltog som soldat i krigen 1848-1850 (alle årene). Han var menig i 5.dragonregiment, 3. eskadron, tjenestenummer 128.

Thøger Thøgersen og Mette Marie Christensdatters sidst fødte barn var Karoline Thøgersdatter, f.26.11.1825 på Tøttenborg, død i Bangsbostrand, Flade sogn d. 15.12.1906. Hun ægtede fyrskibsmatros Bertel Jensen fra Bangsbostrand og sammen fik de 5 børn, der alle blev kaldt Bertelsen efter faderens fornavn: Jens Peter, Amalie, Mette Kirstine, Thøger Christian og Jørgen Christian. Jens Peter var født i Tøttenborg, men Amalie i Bangsbostrand.

Christen Thøgersens børn:

Christens og Mette Kirstines førstfødte barn var min oldefar, **Thøger Christian Christensen** (1847-1893). Han var født udenfor ægteskab - i øvrigt lige som min far blev præcis 50 år senere. Men i min oldefars tilfælde blev forældrene gift 2 år efter. I kirkebogen betegnes Mette Kirstine da også som ugift. Hun nævnes også som "af Qvisel (Kvissel)" altså i Åsted sogn. Christen derimod omtales som af "Tøttenborg, Flade sogn".

Christen Thøgersens næste barn var Thomine Mette Marie Christensen, født 4.jan.1852 i Elling sogn. Forældrenes adresse er da stadig Bangsmindehus.

Thomine blev gift med Laurs Olesen og deres søn Niels emigrerede til USA i 1911. Han blev gift, fik børn og døde i Gothenberg, Nebraska, 1967.

Christens tredje barn var Niels Peter Christensen, f. 14.12.1853 i Åsted sogn, d.9.2.1906 i Frederikshavn. Han blev gift med Anna Larsen. – Under indførelsen i kirkebogen angives Christens opholdssted som Mosemarken, Åsted sogn.

Christens og Mette Kirstines fjerde barn var Wilhelmine Marie f. 16.9.1855 i Åsted sogn. Nu er adressen "Mellgaard i Bechmann". En Zidsele Olesdatter af Nørgård i Bechmann, altså en nabo, er gudmoder. Fadderne er fra Elling og Flade sogne.

Det femte barn var Hansine Oline Marie, f. 25.3.1857 i Åsted sogn. I kirkebogen nævnes Christen Thøgersen "af Mellegaard".

Hansine bliver gift med Carl Gotfred Emil Christensen og de fik datteren Lydia Emilie i 1882.

Den 24.februar 1861 fødtes Christen og Mette Kirstines barn Christine Martine Amalia. Hun blev døbt den 3.marts 1861 i Åsted kirke. Familiens adresse er da "Mellegaard i Bechmann". Blandt fadderne nævnes barnets farfar Thøger Thøgersen af Flade, nu som aftægtsmand.

Ægteparrets sidste barn var en dreng: Carl Julius Christensen (7.11.1865-18.5.1936). Han blev døbt i Åsted kirke. Faderen og moderens adresse er "Mellegaard".

Han emigrerede til USA i 1887. Her blev han gift med Justine Jensen, der var indvandret i 1879. De levede resten af deres liv i staten Nebraska. I samme stat boede/bor de 4 (måske 5) påfølgende generationer.

De sidste år:

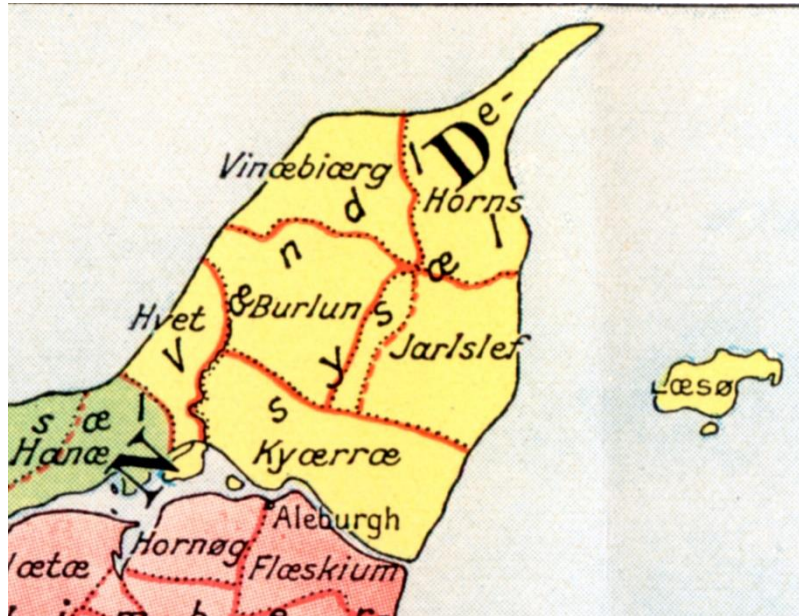
Christen Thøgersen var d. 1.febr. 1880 bosat i Ribberholt, Åsted sogn, Hjørring amt sammen med hustruen og sønnen Carl Julius.

Ribberholt bestod af mindst 3 gårde: Ribberholt Gård samt Øster og Vester Ribberholt. Der var også et skolehus. På stedet går nu vejen Ribberholtvej med flere ejendomme.

Christen døde den 13.marts 1892. Ved sin død var han bosat i Frederikshavn.

Mette Kirstine Nielsdatter var i sine sidste år husejer i Frederikshavn. Hun døde i denne by d. 30.okt. 1893.

VENDSYSSEL

Vendsyssel i middelalderen med de 6 herreder. Kortet er fremstillet af Johannes Brøndsted til brug i værket "Danmarks riges historie" (1900). Kortet er nu i Public Domain på grund af alder

Sysler og amter

Syslerne var Danmarks ældste administrative inddeling.

Landsdelen Vendsyssel kaldtes "Wendila" i Adam af Bremen: *Gesta Hammaburgensis Ecclesiae Pontificum*, ca. 1076 og Wændlesysæl i Kong Valdemars Jordebog, 1231. Vendsyssel omfattede hele landet nord for Limfjorden med grænse mod Thy Syssel. Syd for Limfjorden lå Himmer Syssel.

Amterne, der afløste syslerne, blev oprettet i 1662. I 1793 oprettedes Hjørring amt, der kom til at dække Vendsyssel med undtagelse af det sydlige Kær Herred, der kom under Ålborg Amt, men plus Øster Han Herred.

Frederikshavn

Frederikshavn, der også er vigtig for denne beretning, er en ret ny by, der kun har været købstad siden 1818. Tidligere var det et fiskerleje med navnet Fladstrand. Byens vækst begyndte i slutningen af 1600-tallet med anlægget af et forsvarsværk bestående af skanser: Nordre og Søndre Skanse samt Citadellet, en fæstning bestående af et forsvarstårn omgivet af en mur.

Kilder:

Rigsarkivet. Arkivalier online. (sa.dk)

Kirkebog for Flade sogn, Horns herred, 1748, 1789, 1807, 1816, 1818, 1819, 1820, 1823, 1825, 1833, 1846, 1851, 1854, 1856, 1860, 1862, 1863, 1866, 1889, 1894, 1906

Kirkebog for Flade sogn, Horns herred, 1814-1832 (1820), opslag 15

Kirkebog for Elling sogn, Horns herred, 1835-1856

Kirkebog for Bindslev sogn, Horns herred, 1809, 1811, 1813, 1814, 1816, 1833

Kirkebog for Åsted sogn, Horns herred, 1713, 1726, 1788, 1809, 1821, 1847, 1853, 1854, 1855, 1857, 1859, 1861, 1863, 1866, 1865, 1882

Kirkebog for Frederikshavn 1873, 1874, 1876, 1878, 1882, 1884, 1892, 1893, 1899, 1906, 1918

Kirkebog for Gravlev sogn, Ålborg amt, 1816

Kirkebog for Sæby 1853

Kirkebog for Torslev sogn 1750, 1779, 1833

Folketælling Aasted sogn, Horns herred 1870, 1880, 1890

Folketælling Flade sogn. 1801, 1834, 1845

Folketælling Bindslev sogn 1870

Folketælling Frederikshavn 1880, 1889, 1890, 1930, 1901, 1906, 1911, 1916

Forsvarets Arkiver (FOARK), Arkivfunktionen for Forsvarets Arkivers Originale Medaljesager. Ansøgninger om erindringsmedalje 1848-1850

Folketælling for St.Paul, Nebraska, USA, 1920, 1930

DanishFamilySearch.dk

Geodatastyrelsen: Historiske kort på nettet (<https://hkpn.gst.dk/>)

Matrikelkort Flade sogn 1816-1884

Matrikelkort for Aasted sogn, Horns herred, 1816-

Matrikelkort for Bindslev sogn

Matrikelkort for Gærum sogn

Matrikelkort over Elling sogn

Carte over Qvissel Byes lorder udi Hiøring Amt opmaalt og udskiftet Aar 1801 af Rønnow, Vandinspecteur

Kort over Aastrup og Børglum Amter af P. Harboe. 1793

MyHeritage.dk

Ancestry.com

Arkiv.dk

DIS-Danmark. DIS-Forum

Wikimedia Commons (<https://commons.wikimedia.org>)

Stednavne fra Kirkebogen for Åsted sogn fra 1654 til 1891

Google Maps (maps.google.com)

Skrå-en. Lokalblad for Fællesvirke Vest. Skærum, Kvissel, Ravnshøj og Åsted. Nr. 49. Juni 2004

Trap, J.P.: Kongeriget Danmark. 3.udg. 1856-1906. - 4.bind: Hjørring, Thisted, Aalborg, Viborg og Randers amter.

Adam af Bremen: Gesta Hammaburgensis Ecclesiae Pontificum, ca. 1076

Fortegnelse over stednavne i Hjørring Amt. Kbh, 1966

Vestergaard, Bente: Stedregister til Nørrejske Godsarkiver. Viborg, 2000

Anenumre for direkte aner, der er nævnt i denne artikel:

32.33.34.35.36.37.38.39.40.41.42.43.44.45.46.47./ 48.49.50.51.52.53.54.55.56.57.58.59.60.61.62.63

16.17.18.19.20.21.22.23 / 24.25.26.27.28.29.30.31

8.9.10.11 / 12.13.14.15

4.5 / 6.7

2.3

1